

Topmejsens (*Parus cristatus*) udbredelse på Fyn

Af

VAGN HØJKJÆR LARSEN og KURT SERVÉ FREDERIKSEN

(With a Summary in English: *The Spread of the Crested Tit (Parus cristatus) in Funen*).

Denne artikel har til sigte at vise Topmejsens nuværende udbredelse på Fyn og er som sådan en videreførelse af det arbejde, der er udført af JESPERSEN (1944).

Materialet er tilvejebragt dels gennem egne undersøgelser, dels gennem indsamling fra ornithologer på Fyn. I denne forbindelse sendtes brev til alle Dansk Ornithologisk Forenings medlemmer på Fyn. Alle de indkomne oplysninger er samlet i en oversigt senere i artiklen (Appendix 1).

Racer.

Topmejsen repræsenteres i Danmark ved *Parus cristatus mitratus* LINNAEUS. Da *Parus cristatus cristatus*, der er udbredt i den øvrige del af Skandinavien (SALOMONSEN 1963), skal have ynglet ved Humlebæk, N. Sjælland, 1939 (LANGE 1939) og angives at være blevet iagttaget 25.2.51 i Åshøjskoven på Østsjælland (HANSEN 1952), vil også denne blive beskrevet, idet dog kun forskelle mellem de to racer skal omtales.

Mens nominatracen beskrives med en brunlig overside med gråt skær og hvidlig underside med et brunt anstrøg på kropssider og undergump, beskrives *mitratus* med en mørkere brun overside og kropssider. Man står således overfor så små for-

skelle i udseende, som vi bl. a. kender fra Kortttået Træløber (*Certhia brachydactyla*) og Træløber (*Certhia familiaris*), hvorfor en racebestemmelse i felten, hvis en sådan kan forsvares, må være forbeholdt den trænedede observatør med et grundigt kendskab til begge racer. *Parus cristatus mitratus* kan ikke adskilles i køn ved iagttagelse i felten.

Topmejsens spredning på Fyn.

Om Topmejsen kan man læse, at den er alm. ynglefugl i Jylland, særligt i de sydlige og mellemste egne, og at arten er sjælden på Fyn. (RUDEBECH og SALOMONSEN 1964) SALOMONSEN skriver i »Oversigt over Danmarks Fugle« (1963): »Første ynglerekord på Fyn 1926, alm. i Vestfyn (vest for Odense) 1945–50, iagttaget i Østfyn og på Tåsinge 1943«.

Det fremgår heraf, at der hersker nogen usikkerhed vedrørende Topmejsens udbredelse på Fyn. Således synes det at fremgå, at der ikke er konkrete beviser for yngel øst for Odense. Da offentliggjorte iagttagelser fra Fyn åbenbart ikke skriver sig senere end 1950, måtte man jo vente, at den i de år, der er gået siden, har haft held til at trænge frem også på Østfyn.

Indvandring i Jylland.

Idet der henvises til JESPERSEN (1944), skal der her blot gives en kort redegørelse for Topmejsens indvandring i Jylland.

I årene op til 1895 foreligger spredte iagttagelser, men ingen ynglefund. I 1895 blev Topmejsen den 16. og 30. juli set flokkevis i Silkeborg Vesterskov og da et nedlagt eksemplar viste sig at være en ung fugl, foreligger der her det første nogenlunde sikre bevis for ynglen (KJÆRBØLLING 1895).

I årene derefter bredte Topmejsen sig i Jylland i takt med de stadigt voksende nåleskovsarealer, og er i dag udbredt overalt i Jylland, hvor biotopen er egnet.

Spredningen på Fyn op til 1944.

Så tidligt som okt. 1868 berettes om Topmejsen fra Fyn (KJÆRBØLLING 1875–77). I dette tilfælde blev der skudt et individ ved Margård ved Odense.

Der går dog mere end et halvt århundrede inden en indvandring begynder. Først 1924 iagttages arten ved Svanninge, men endnu foreligger ingen bevis for ynglen. Ser vi på Jylland, viser det sig, at Topmejsen nu har bredt sig op gennem halvøen, men har efterladt et bælte i den østlige del af Sønderjylland. Dog står den her nu nord for dette ved Kolding og syd for i grænseegnene.

Hvilken vej Topmejsen har fulgt ind på Fyn lader sig selv sagt ikke afgøre, men man må formode, at den er kommet over Lillebælt fra Koldingegnen, idet den 1926 angives ynglende endda 3 forskellige steder, nemlig: Hindsgavl ved Middelfart, Egebjerggård (Agernæs, Nordfyn) og Svanninge bakker, (JESPERSEN 1944). For de to førstnævnte iagttagelser kan man vel formode en nordlig indvandring.

Desværre foreligger der så godt som ingen iagttagelser i årene op til 1940 og det er derfor ikke muligt at følge spredningen på Fyn i denne periode. Der foreligger dog en enkelt iagttagelse fra juli 1933, hvor en enlig omstrefjende Topmejsen

blev iagttaget ved Lundeborg (BOËTIUS 1933). Det ligger dog nær at formode, at der her er tale om en enlig omstrefjende ungfugl, idet Topmejsen som ung kan strejfe omkring.

Spredningen fra 1943 til 1950.

I 1943 angiver ANDERSEN (1943), at Topmejsen er iagttaget på følgende lokaliteter: Enebærødde ved Odense fjord, Agernæs, Tybrind og Svanninge bakker, hvor den nu angives som lige så alm. som de øvrige mejser (GROTH 1949).

At den på dette tidspunkt har gjort yderligere fremstød, viser følgende iagttagelser: 8. jan. 1943 iagttages den ved Stavreshoved på Hindsholmens østligste hjørne, og 7. nov. 1943 ved Bregninge Kirke på Tåsinge (JESPERSEN 1944); 19. juli og 24. juli 1944 ses 1–3 Topmejsen på Knudshoved på oddens østside – og arten angives også at være truffet hyppigt her i sommeren 1943 (ANDERSEN 1944).

I hvert fald for iagttagelserne ved Knudshoved, hvor fuglene, som allerede var iagttaget i sommeren 1943, ligger det nært at antage, at arten har ynglet, idet den blev iagttaget i en lille nåletræsplantage i et antal varierende fra 1 til 3.

Ser man nu bort fra iagttagelsen fra 1933, har Topmejsen tilsyneladende gjort et fremstød på øens nordlige og sydlige del, mens der ikke foreligger iagttagelser fra øens centrale del. Dette bestyrkes af ANDERSEN (1943), der karakteriserer Sortmejsen (*Parus ater*) som karakterfugl for skovområderne Hesbjerg og Ravnholt, men intet nævner om Topmejsen i denne forbindelse, omend arten omtales fra andre lokaliteter.

Ses dette i sammenhæng med det omtalte »fri« område fra grænseegnene til Kolding, kunne man tænke sig to samtidige indvandringsveje på øen, de omtalte nordlige og sydlige. Der foreligger dog alt for få observationer til at belyse dette nærmere.

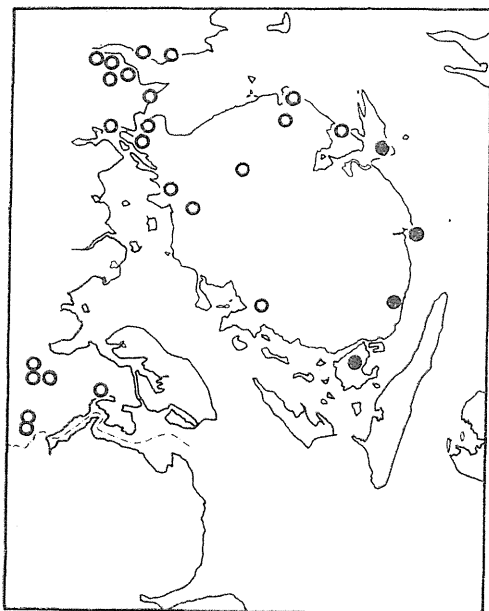

Fig. 1. Lokalteter, hvor Topmejsen er iagttaget i perioden 1943–1950. Der er ikke skelnet mellem redefund og iagttagelser uden forbindelse med redefund. De enkelte forekomster er beskrevet i appendix 1.

Iagttagelserne fra tilgrænsende dele af Jylland er medtaget. Iagttagelser fra JESPERSEN (1944) er medtaget og angivet med åbne cirkler.

Fig. 1. Localities where Crested Tits were observed in the period 1943–1950, including both breeding records and other observations. The records are described in appendix 1.

Records in the adjacent parts of Jylland are also shown. Records from JESPERSEN (1944) are in circles.

Spredningens forløb fra 1950 til 1967.

I årene fra 1944 og frem til 1950 foreligger kun en enkelt oplysning, der dog viser noget om Topmejsens videre udbredelse på de engang indtagede områder. Således skriver GROTH (1949): »Topmejsen er ligeså almindelig som de øvrige mejser, især i Svanninge bakker, den træffes overalt ved hus og have som i skoven.«

Herudover foreligger der oplysning fra et af de andre yngleområder, idet JESPERSEN (1944) meddeler: »I Staurby skov mellem Strib og Middelfart ofte fundet

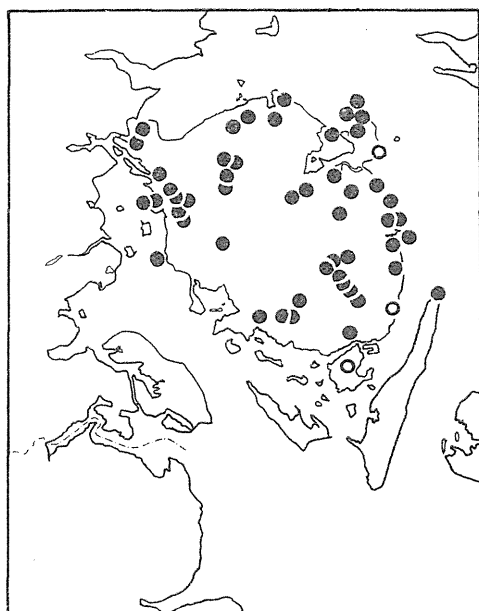

Fig. 2. Lokalteter på Fyn, hvor Topmejsen er iagttaget i perioden 1950–1967. Åbne cirkler angiver steder, hvorfra der foreligger tidligere iagttagelser, men hvor arten ikke er truffet i den nævnte periode.

Fig. 2. Localities in Funen, where Crested Tits have been recorded in the period 1950–1967. Circles indicate localities, where the species has been recorded previously, but not in the period mentioned.

rede i de senere år. I 1942 ynglede antagelig 6 par.« Topmejsen har således opformeret sig ganske pænt på de engang indtagne områder.

I det følgende vil vi dels vise, hvorledes Topmejsen nu er nået frem over det meste af den tilbageværende del af øen dels tage tre enkeltområder frem til nærmere belysning.

Materialet bygger fortrinsvis på besvarelse af de udsendte breve, samt på faunistisk kartotek.

De første iagttagelser gjort af FOG (1954)

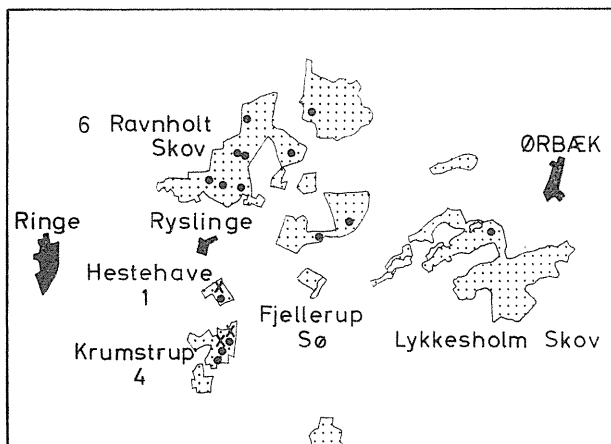

Fig. 3. Iagttagelser af Topmejsen fra hele året (i årene 1963–67) i Ravnholtskovene, Lykkesholmskovene og Ryslinge Hestehaveskov og Krumstrup på det centrale Fyn. Ynglefund er angivet med et kryds. Tallene ved tre skove angiver det anslåede antal ynglepar.

Fig. 3. Records of Crested Tits in (1963–67) in some woods in central Funen. Crosses indicate breeding records, and figures indicate the estimated number of pairs in 3 woods.

viser, at Topmejsen nu er nået frem til Sydøstfyn. Iagttagelserne der strækker sig fra 1950 til 1952, viser, at Topmejsen nu er ynglende i Gudbjerg skov. 14. maj fandtes således i Gudbjerg skov en Topmejsen i en redekasse, hvor 6 unger den 11. juni blev ringmærket. Herudover er den også iagttaget i Ellerup Hestehave. Endvidere er den iagttaget i Svendborgs omegn således Skovsbo 2 km vest for Svendborg (NIELS LARSEN og HELGE SØGÅRD in lit.), samt ved Brændegårdssøen og Nørre Sø (forf. iagt.).

På den nordlige front er Topmejsen ligeledes rykket frem. Topmejsen er nu almindelig på Hindsholm, hvor JØRGEN LARSEN (in lit.) for Søbjerg og Brockdorff skove angiver: »Ses utrolig almindelig, op til 8 pr. gang, både i og udenfor ynglesæsonen«. Der foreligger herfra ynglefund (LISE HAFSTRØM in lit.) den 4. maj 1961, hvor der blev fundet rede i stynet pil ved vej lige op til nåleskov ved Brockdorf.

Som en naturlig forbindelse til dette er Topmejsen af JØRGEN LARSEN (in lit.) set både i og udenfor yngletiden i årene 1963–66 i Vesterskov ved Kertinge Nor, Ulriksholm.

I det foreliggende afsnit gjorde vi op, at der endnu ikke forelå iagttagelser fra

øens centrale del. Dette tomrum er nu fyldt ud, idet Topmejsen er iagttaget i og omkring Odense, således Killerupskoven øst for Odense 10. sept. 1961 (LISE HAFSTRØM in lit.) og foderbræt i den sydlige bydel (LISE HAFSTRØM in lit.). Desuden angives den nu som alm. i Langesøskovene vest for Odense (KROG in lit.).

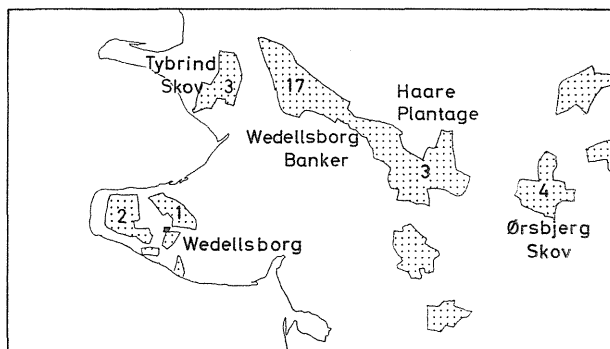
Men også i øens »indre« er Topmejsen nu ret almindelig. Da dette område er særlig kendt og undersøgt af forfatterne i forbindelse med en nøjere klarlægning af vore mejers biologi, vil det blive gjort til genstand for en nærmere beskrivelse i lighed med Nyborgområdet og Wedelsborgområdet.

Til dette formål er udarbejdet et kort (fig. 3), der viser de besøgte lokaliteter, der bl. a. omfatter Ravnholtskovene og Lykkesholmskovene. Det bør dog bemærkes, at det her drejer sig om iagttagelser fordelt over hele året.

Kortet omfatter ganske givet ikke alle de lokaliteter omkring Ryslinge, hvor man kan træffe Topmejsen, men viser dog, at hvor biotopen må anses at være tilfredsstillende, kan man vente at finde fuglen. Det er således karakteristisk for de aftegnede skove, at de overvejende består af store, afvekslende og sammenhængende

Fig. 4. Det anslåede antal ynglepar i skovene omkring Wedellsborg, Vestfyn (maj. 1962–maj. 1963).

Fig. 4. The estimated number of breeding pairs in the woods around Wedellsborg, Western Funen (May 1962 – May 1963).

områder med nåletræer. Størstedelen af iagttagelserne stammer fra beplantninger udelukkende bestående af rødgran (*Picea abies*), men såvel i område I som IV (Ryslinge Hestehaveskov) er der iagttaget Topmejsler inde midt i en løvskov. I område IV yngede et par endog i en træløberkasse, der var ophængt i et skovområde med eg (*Quercus robur*) og lærk (*larix*). Det nærmeste område med nåletræer var en lille gruppe rødgran ca. 50 m derfra. At dette forhold dog ikke er helt enestående viser en lignende iagttagelse gjort i Krumstrup skov, der ligger umiddelbart øst for omtalte skov. Her fandtes 20. juni 1956 et kuld Topmejsler i en kasse, der var anbragt i en rødegbevoksning ca. 30 m fra en granbevoksning (J. FOG in lit.).

Som helhed kan vi for skovene omkring Ryslinge sige, at vel er Topmejslen til stede her, men må endnu karakteriseres som en sparsom ynglefugl.

Da vi har fået et særligt fyldigt materiale fra Wedellsborgområdet (fig. 4) fra Ib CLAUSAGER (in lit.), der opholdt sig her fra maj 1962–maj 1963 som skovbrugsstuderende, samt fra Nyborgområdet (fig. 5) gennem JØRGEN RABØLS arbejde »Sjældnere fugle ved Nyborg«, RABØL (1966), har vi i lighed med Ryslingeområdet lavet specielle kort for disse lokaliteter. For begge områder gælder det, at signaturen

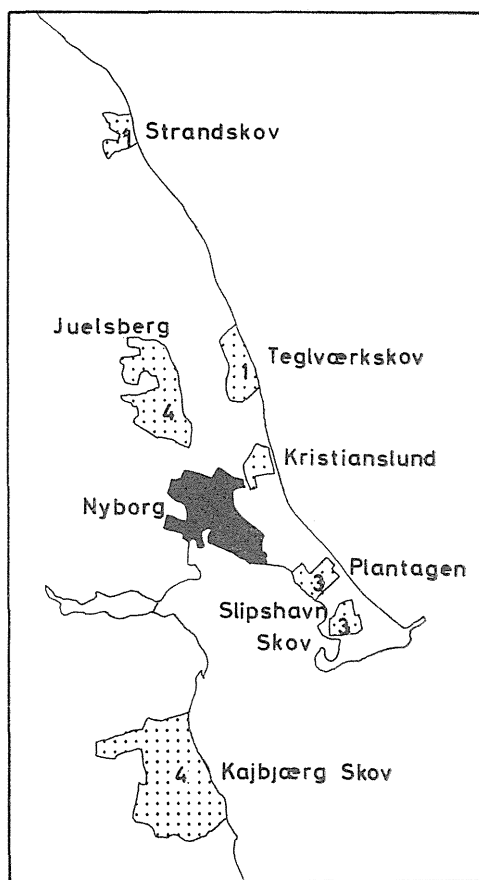

Fig. 5. Det anslåede antal ynglepar i skovene omkring Nyborg, Østfyn. Materialet baseret på RABØL (1966).

Fig. 5. The estimated number of breeding pairs in woods around Nyborg, Eastern Funen, based upon RABØL (1966).

alene angiver antal anslåede ynglepar og ikke ynglefunds geografiske placering.

Vi har her at gøre med to områder, der på et forholdsvis tidligt tidspunkt af Topmejsens spredning, blev besat. Det er da interessant at se, at fuglen i den korte årække, der er forløbet, har opformeret sig, således at den nu her er en almindelig ynglefugl, men at der dog er en forskel til fordel for Wedellsborgsområdet, der med sine anslåede 20 ynglepar for Wedellsborg Banker så tydeligt har større individtæthed end Nyborgområdet kan opvise. IB CLAUSAGER (in lit.) karakteriserer selv Wedellsborgområdet således: »Jeg fik det indtryk, at Topmejsen i Wedellsborg Banke efter Sortmejsen var den almindeligste Derefter Musvit (*Parus major*) og endelig Blåmejs (*Parus caeruleus*), Gråmejs (*Parus palustris*) og Halemejs (*Aegithalos caudatus*).«

Da det ikke er muligt at angive noget årstal for Topmejsens indvandring til Wedellsborg Banker, selv om man med rimelighed kan formode, at det er sket noget tidligere end for Nyborgområdet, kan der være grund til at fremhæve en anden faktor, der så ganske givet har spillet ind.

Topmejsen er jo nåleskovens fugl. Dens biotopvalg er så nøje knyttet hertil i forbindelse med dens specielle livsvaner, at de to førømtalte redefund i løvskov må betegnes som usædvanlige. Når IB CLAUSAGER (in lit.) derfor beskriver Wedellsborg Banker som udpræget nåleskov (både gran og fyr) ligger en del af forklaringen ganske givet heri, idet Nyborgområdet ikke kan opvise skove, der kan karakteriseres således.

Wedellsborg Banker dækker groft målt 7 km². Tager vi HAFTORNS opgivelser (HAFTORN 1957), hvor et topmejsepar totalterritorie anslås til 0,3 km², ser vi en smuk overensstemmelse mellem dette og de anslåede 20 par, idet dette giver et totalterritorie på 0,35 km². Vi kan derfor sikkert med rette sige, at dette område er »mættet«.

Der gøres opmærksom på, at udbredelseskortene indeholder samtlige iagttagelser fra og med 1926. For det sidste udbredelseskorts vedkommende er de iagttagelser, der ikke har kunnet fastholdes ved senere iagttagelser, angivet med åben cirkel. Endvidere vil vi ikke undlade at bemærke, at Topmejsen må findes i andre områder end de angivne, således sikkert Hesbjerg Storskov, der ligger i naturlig forbindelse med Langesøskovene mod nord og Krengerup mod syd. Der er dog ikke indløbet nogen iagttagelse herfra endnu, ligesom den ikke blev fundet ved et enkelt besøg af forfatterne.

Derimod kan det med sikkerhed siges, at den ikke er til stede i de mindre skove, der findes lidt syd for Odense.

Som en konklusion kan iagttagelserne sammenfattes således, at Topmejsen nu har spredt sig over hele øen, opformeret sig kraftigt i de først invaderede områder og rykket frem over hele Østfyn, så den nu også her er ynglende, selv om bestandene ikke er så kraftige, som i de først besatte områder.

Da det er af interesse fremover at følge Topmejsens spredning på Fyn, beder vi alle der nu eller senere har supplerende oplysninger om at indsende disse til forfatterne eller Faunistisk kartotek.

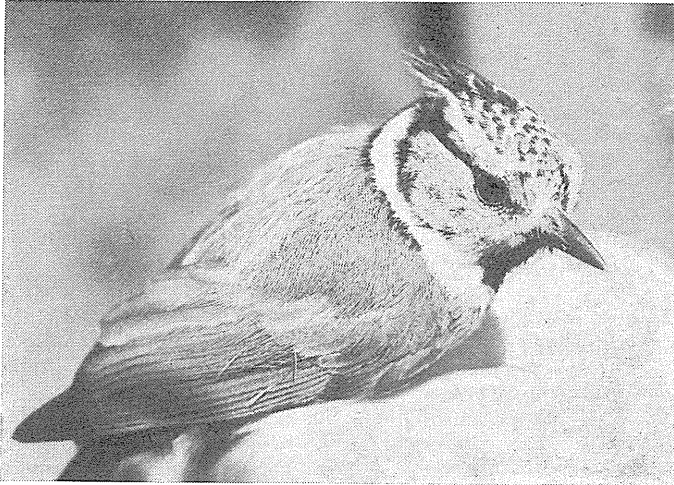

Fig. 6. Topmejsen taget ved netfangst i forbindelse med yngelringmærkning af mejser i Ravnholtskoven 1968. (Foto: Nis Rylltov).

Fig. 6. Crested Tit caught with net in the forest of Ravnholt.

Appendix 1. Iagttagelser af Topmejsen (*Parus cristatus*) på Fyn.

Appendix 1. Records of Crested Tit (*Parus cristatus*) on Funen.

Middelfart-Assens.

1. Ynglede ved Hindsgavl 1926 (V.M.N.F. 82) D.O.F.T. 1944.
2. I Orelund skov ved Sandager rede med unger 1941 (N. NIELSEN), D.O.F.T. 1944.
3. I Staurby skov mellem Strib og Middelfart ofte fundet rede i de senere år, 1942 ynglede antagelig 6 par (O. E. WINDEBALLE), D.O.F.T. 1944.
4. Tybrind, sikkert ynglende (S. B. ANDERSEN) D.O.F.T. 1944.
5. Set Gunge Bjerge ved Gelsted (LISE HAFSTRØM).
6. 29. 4. 1962 2 ynglepar anslået Ørsbjerg skov (SØ for Gelsted) (IB CLAUSAGER).
7. 16. 1. 1962 set 6-8 Håre plantage (øst for Håre), almindelig i resten af Wedellsborg Banker (IB CLAUSAGER).
8. 19. 11. 1962 set 2-3 Wedellsborg Storskov (skovene om selve Wedellsborg (IB CLAUSAGER).
9. 22. 2. 1963 set 3-5 Tybrindskoven (vest for avlsgården Tybrind) (IB CLAUSAGER).
10. Midt i april 1965 iagttoges 2 Topmejsere i færd med at bygge rede ved Wedellsborg (DAN SÆDERUP).
11. Topmejsen iagttaget 11. 4. 1964 i ung gran- og fyrrebevoksning i Føns plantage (JENS ERIKSEN).

12. Topmejsen ynglet på Torø ved Assens (TORMOD SCHMIDT).

13. Iagttaget, dog aldrig i større mængder i Krengerup (DAN SÆDERUP).

Odense-Bogense.

1. Egebjerggård. Ynglede første gang 1926 (D.O.F.T. 1926) ligeledes redefund 1927 og på samme lokalitet er arten set adskillige år senere (V. HOLSTEIN).
2. Yngler i Bedersled Dale og formodentlig i andre af egnens nåleskove. D.O.F.T. 1944.
3. Enebærodde ved Odense Fjord D.O.F.T. 1944.
4. Langesø, redefund 1.5.-43 (5 æg) (HOLGER CHRISTIANSEN).
5. Topmejsen alm. i Langesøskoven (LISE HAFSTRØM).
6. Topmejsen set i Killerupskoven lige vest for Odense 10. 9. 1961 (LISE HAFSTRØM).
7. Topmejsen set i skoven „Dalene“ (ved Bederslev) 27. 3.-63 (LISE HAFSTRØM).
8. Topmejsen på foderbræt på Henrik Hertzvej, Odense sydlige bydel dec. 1966 (LISE HAFSTRØM).
9. I perioden omkring 1950 Topmejsen alm. ved Langø plantage, Bederslev Dalene og Enebærodde (OLE BRANDT).
10. Topmejsen ofte truffet ved Enebærodde og Flyvesandet (på Agernæs) (DAN SÆDERUP).
11. Set Topmejsen, men ikke i større mængde ved Gyldensten (DAN SÆDERUP).
12. Langesøskoven (1963-66). Iagttaget ved hvert besøg på lokaliteten (JØRGEN LARSEN).

13. Margård skov N. for Langesøskoven jan.-67 4 Topmejsler.
14. Søndersø skov (1964-66) Maj-66 set 2 Topmejsler (JØRGEN LARSEN).
15. Langø plantage (1964-65) Set både i og udenfor yngletiden (JØRGEN LARSEN).
16. Bederslev Dalene (1964-66) Set både i og udenfor yngletiden i et til flere eksemplarer (JØRGEN LARSEN).
17. Egebjerggård Storskov (1964-65) Set med rede i 1964. Der yngler givet flere par (JØRGEN LARSEN).
18. Enebærøde (1964-66) Set både i og udenfor yngletiden. Der yngler givet flere par (JØRGEN LARSEN).
19. Højskov ved Østrup (Otterup) (1964-66) Set alm. ved hvert besøg. Højt 4 pr. gang. (JØRGEN LARSEN).

Kerteminde.

1. 8. 11.-43 Iagttaget ved Stavreshoved Hindsholmens østligste hjørne. Måske strejffugl. (S. B. ANDERSEN) D.O.F.T. 1944.
2. 14. 5.-61 Fandt rede af Topmejsle i stynet pil ved Brockdorf på Hindsholm (LISE HAFSTRØM).
3. Iagttaget i plantagen på Fyns Hoved (LISE HAFSTRØM).
4. Topmejsle iagttaget flere gange i et par småskove nord for Dalby på Hindsholm. (EYVIND HOGSTAD).
5. Topmejsle iagttaget, dog aldrig i større mængde ved Rønninge (DAN SÆDERUP).
6. Vesterskov ved Kertinge Nor. Ulriksholm. Set både i og udenfor yngletiden (1963-65) (JØRGEN LARSEN).
7. Søbjerg og Brockdorff skove. Ses utrolig alm. op til 8 pr. gang - både i og udenfor yngletiden. (JØRGEN LARSEN).
8. Iagttaget ved Revninge og Sundsgaard (JØRGEN LARSEN).

Nyborg.

1. Et enkelt eksemplar set 18. 7.-33 i plantage ved Lundeberg D.O.F.T. 1934.
2. Herudover henvises til J. RABØL: „Sjældnere fugle ved Nyborg“ D.O.F.T. 1960: 77-84.
3. Topmejsle iagttaget maj 1967 i skov ved Refsøer (VAGN HØJKÆR LARSEN og EILIF SØRENSEN).

Fåborg-Svendborg.

1. Set ved Svanninge i aug. 1924 (A. KOFOED - Danmarks Ynglefugle).
2. Sikkert ynglende i Svanninge (S. B. ANDERSEN) D.O.F.T. 1944.
3. Redefund 18. 5.-26 (C. A. RASMUSSEN).
4. Topmejsle alm. ved Brændegårdssøen (LISE HAFSTRØM).
5. 20. 5.-56 forevist 2 kuld Topmejsleunger i Krumstrup skov ved Ryslinge (JØRGEN FOG).
6. Topmejsle ofte set i Svanninge (LISE HAFSTRØM).
7. Topmejsle forekommer i Svanninge bakker hele året som fast bestand (J. K. GROTH).
8. 18. 10-65 og 31. 12-65 iagttaget topmejslepar i skoven „Engene“ ved Skovsbo i udkanten af Svendborg (NIELS LARSEN og HELGE SØGÅRD).
9. Topmejsle iagttaget, dog aldrig i større mængde i Ranholtskoven og skovene omkring de Sydfynske søer (DAN SÆDERUP).
10. 7. 7.-64 Topmejsle set ved Brændegårdssøen (FRANK WILLE).
11. Topmejsle ofte set ved Brændegårdssøen og Nørre sø (KURT SERVE FREDERIKSEN).
12. Ravnholmområdet. Her henvises til teksten og detailkortet.
13. Topmejsle iagttaget i Mullerupskoven (JØRGEN LARSEN).

Langeland.

Topmejsle iagttaget ved Hou Fyrskib, forår 1968 (ERIK HØJKÆR LARSEN, EILIF SØRENSEN). Angives af lokal beboer at have været på stedet de sidste par år.

SUMMARY IN ENGLISH

The Spread of the Crested Tit (Parus cristatus) in Funen.

The present paper describes the spread of the Crested Tit (*Parus cristatus*) in the island of Funen (Fyn). JÆRPSEN (1944) described the status of the species in Denmark. The Crested Tit was recorded for the first time in Funen in 1868. Until 1950 the species had only been found in the western part of the island. Since then it has however been found in

several other parts of the island and it is now regularly breeding in the eastern and central parts as well. It is assumed that the birds spread from the Kolding area in Jutland, and first occupied the northern and southern parts of the island, later the central parts.

LITTERATUR

- ANDERSEN, S. B., 1943: Træk af fuglelivet på den fynske øgruppe. – Fyns Flora og Fauna **37**: 89–100.
- ANDERSEN, U. H., 1944: Topmejsen ved Nyborg. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskrift. **38**: 218.
- BÖETIUS, J., 1934: Iagttagelser af Topmejsen (*Parus cristatus mitratus*) på Fyn og i Jylland. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **28**: 138.
- FOG, J., 1954: Iagttagelser af Topmejsen (*Parus cristatus* L.) på Sydfyn. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **48**: 218.
- GROTH, J. K., 1949: Fuglelivet på Fåborgegnen. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **43**: 258.
- HAFTORN, S., 1957: Det Kongelige Norske Videnskabs Selskabs Forhandling, Bd. 30, nr. 23.
- HANSEN, J. W., 1952: Nogle fugleiagttagelser ved Køge. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **46**: 71.
- JESPERSEN, P., 1944: Topmejsen i Danmark, indvandring og udbredelse. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **38**: 1–6.
- KJÆRBØLLING, N., 1875–77: Skandinaviens fugle 1875–77: 317–18.
- KJÆRBØLLING, N., 1895: Skandinaviens fugle 1895: 317.
- LANGE, H., 1939: *Parus cristatus cristatus* rugende på Sjælland 1939. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **33**: 211–212.
- PETERSEN, C. M., 1955: Topmejsen i Svendborgegnen. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **49**: 142.
- RABØL, J., 1966: Sjældnere fugle ved Nyborg. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **60**: 77–84.
- RUDEBECH, G. og SALOMONSEN, F., 1964: Danmarks Fugle II: 515.
- SALOMONSEN, F., 1963: Oversigt over Danmarks fugle: 107.
- SALOMONSEN, F., 1963: Oversigt over Nordens fugle. Nordens Fugle i Farver, bd. 7: 309.

Manuskriptet modtaget 20. marts 1968.

Forfatterens adresse: Ryslinge, Fyn (V.J.L.);
Bystævnevænget 1, Sct. Klemens, Fyn (K.S.F.).